

Pištolj

Matko Marušić

Lice joj je blistalo od zadovoljstva, pa namješteni izraz tajanstvenosti nije bio uvjerljiv:

-Donijela sam ti dar! Što zaslužujem?

Žene muževima obično kupuju darove koji više raduju njih nego muževe. One to znaju i čini im se sasvim logičnim. Stoga je rijetka pojava da supruga mužu kupi nešto što on voli više od nje ili što uopće voli. Tada ona ima poseban izraz lica koji iskusan čovjek može prepoznati, ali i dalje mora biti jako oprezan.

-Ovisi o daru, nemoj tražiti puno.

-Hoćeš li prestati pušiti?

Znači doista je nešto krupno, ali pušenje ne mogu ostaviti. Uostalom, ona to pokušava i kad nema argumenata. - Neću.

-A hoćeš li smanjiti na jednu dnevno?

Neću ni to; već sam i tako smanjio na tri dnevno i jedva prokradem još tri ilegalne. Ali vidio sam da je ozbiljnija nego inače i da stvarno nešto ima.

-Moraš mi obećati, ali potpuno čvrsto, da Stjepanu nećeš ništa reći, da se nećete time igrati i da on neće za to znati.

-Ma što?

Nije odgovorila, a ja nisam mogao dokučiti o čemu se radi. Ipak sam obećao; dijete ionako ne zna mnogo toga. Izvadila je kutiju iz torbice; bila je zamotana u šareni papir, kao da je za rođendan. Vodica za brijanje; dobro da se nisam upustio u pregovore o cigaretama.

-Odmotaj, ali pažljivo, sačuvaj papir - rekla je ozbiljno, ustreptala od zadovoljstva i vladanja situacijom.

Paket je bio pretežak za mrsku vodicu za brijanje, ali nisam znao što bi unutra moglo biti. Polako sam ga razmatao prokinuvši papir na dva mjesta. Protestirala je, ali nisam mario.

Unutra je bilo nešto zamotano u tkaninu, a takvu vodicu još nisam vidio. I mnogo je teže od vodice za brijanje. Neki instrument? Ali žene kupuju samo lagane i nepotrebne instrumente! Odmatao sam nestrpljivo čupajući slojeve tkanine i papira.

Nije moguće!

Na masnoj tkanini ležao je pištolj, pravi, najpraviji, najljepši pištolj na svijetu. Odmah sam vidio da je premalen, da je neočišćen, da je tkanina kuhinjska, a ne ona u koju se zamataju pištolji, da nema metaka i da je drška napuknuta. Ali bio je to pištolj, moj prvi, zbiljski pištolj, koji je stigao u pravo vrijeme i kojemu nijedna mana nije mogla zatamniti sjaj časnoga hrvatskog oružja.

-Eto, kad si ga toliko želio, vidiš da mislim na tebe, ne trebaš se više stidjeti pred Vjekom, sad i ti imaš pištolj. Ali da znaš: nema metaka i ne smiješ ih

nabaviti, obećaj! I Stjepanu ni riječi, jesi li čuo?

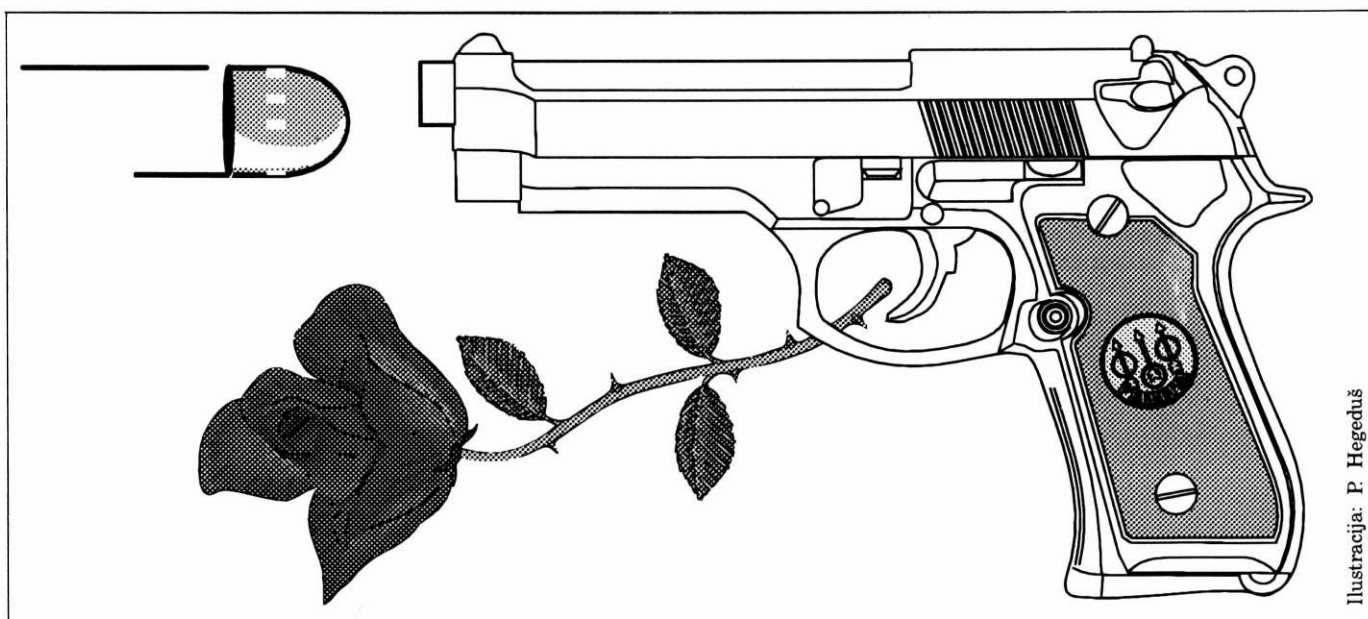
U srpnju 1991. svi su nabavljali oružje, ali Vjekina i moja žena o tome nisu htjele ni čuti. Vjeko je, međutim, uspio i prije nego se nadao: razbio je ženino protivljenje mračnim izgledom lica, prijetnjom da će ponovo početi pušiti i kompromisom da mu je dovoljan pištolj bez metaka. Ja tih argumenata nisam imao, jer je moja žena neosjetljiva na moja mračna lica, a pušiti nisam ni prestao. Spasila me Vjekina ideja s mecima i to što sam nakon njegova uspjeha doista pao u depresiju. Važan je pištolj, za metke ćemo vidjeti. Njih je i lakše sakriti. Uostalom imao sam dva odlična skrovišta za cigarete.

Čuo sam, obećao sam, svaka joj čast. Ne znam hoću li Stjepanu reći: on ima šest godina i sebe smatra regularnim članom Zbora narodne garde. Pištolj u kući mnogo bi mu značio. Za metke neće ni pitati. Kako je samo nabavila pištolj?

Pištolj je nabavio profesor T., ali ja to ne smijem znati. Dvije minute izdržala je da bude tajanstvena, a onda je priznala. Ipak, to me koštalo tri dodatna dana bez službeno odobrenih cigareta. Da sam bolje mislio, mogao sam se i sam dosjetiti.

Profesor T. bio je iz Osijeka i nitko ne bi pogodio da je Hercegovac. U redu, uživao je u obrani Osijeka, volio je janjetinu, ogovarao je prijatelje i poznavao ugostitelje, ali otezao je slavonski, nije spominjao Bleiburg i iskreno je volio Osijek. Postao mi je veliki prijatelj kad mu se učinilo da važan osječki projekt ovisi o meni. Projekt nije ovisio o meni, nego o Osječanima, ali oni to nisu htjeli shvatiti; mislili su da se sve važne odluke donose u Zagrebu. U svakom slučaju, profesor T. me uporno nazivao u krivo vrijeme u Zagrebu i častio u bolničkoj kantini u Osijeku. To mi je laskalo jer su me u Zagrebu uglavnom prezirali što usred rata putujem u Osijek, a u Osijeku su me gledali sumnjičavo misleći da sam tamo zalutao na jedan dan i da više neću dolaziti. Profesor T. mi zapravo nije vjerovao. Kako može Dalmatinac voljeti Osijek, kako zagrebački profesor može putovati u ratno područje, kako može funkcionar bez honorara, a intelektualac bez počasti? Smijao se glasno, grlio me i svima predstavljao, ali mi nije vjerovao: kad bih mu se sasvim, sasvim približio, vidio sam mu u očima čuđenje i oprez. Vjerojatno je mislio da sam naivac koji može pokvariti njegov dobar plan. Zato me držao na janjetini i telefonu, a ja sam se pravio da ništa ne shvaćam.

Bio je lijep ljetni sumrak u središtu Zagreba i samo me čudo moglo spasiti od svih zadataka koje je zapisala moja supruga za taj dan u gradu. Meni se

čuda ne događaju, posebice ne kad ih trebam, ali tada ih se zaredom dogodilo nekoliko. Prvo, na uglu sam susreo profesora T., koji me bio za sutra rano pozvao u Osijek pa sam mislio da je on tamo. Drugo, nosio je golemi buket cvijeća koji je dao mojoj supruzi čim je otkrio da je to ona. A tada je počelo treće čudo koje mi je donijelo pištolj.

Supruzi je cvijeće bilo drago, tome nije mogla odoljeti. Ali, brzo se oporavila i izjasnila kako u ratu ne treba kupovati cvijeće nego oružje, a taj buket stoji barem pola pištolja. Profesor je radosno uzvratilo da tamo otkuda dolazi cvijeće, oružja ima više nego cvijeća. I pitao je odakle je gospođa, ne shvaćajući kako se tako divna dama mogla udati za tako naivnoga tipa kakav je njezin suprug; možda će njezino podrijetlo objasniti takav apsurd. Moja je supruga jedva dočekala da kaže da je iz jednoga pitomoga hercegovačkog mjesta koje se ne nalazi na običnim civilnim kartama. Profesor je svejedno pokazao izuzetno zanimanje za to malo mjesto, dapače i za djevojačko prezime moje supruge. Djevojačko prezime moje supruge bilo je sasvim obično i razmjerno nevažno, ali ne i za profesora T. Njemu je značilo mnogo više, posebice stoga što je porodično bilo povezano sa svim prezimenima za koje je on smatrao da bi povezano moglo biti. Moja supruga jako voli tražiti rođake među nepoznatim ljudima (i uvijek ih nađe) pa je spremno objasnila sve grane očeve obitelji iz pitomoga hercegovačkog mjestašca gdje muškarci uglavnom izginu u ratu ili završe u fratrima, a kadšto i oboje. Profesor je kliktao od zadovoljstva, razumijevanja i divljenja.

-Ma nemojte, ma dajte, ma stvarno Manda Perišina, zar Manda? Ona je znači Vama...

Meni je to bilo dosadno, pustio sam misli da lutaju po Cvjetnome trgu. Sve dok se nisu zagrlili. Što je?

Rodaci nisu bili, ali kao da i jesu. Zapravo je i profesor bio Hercegovac, iz jednoga drugoga pitomoga hercegovačkoga mjesta, gdje u svakom ratu prežive oni muškarci koji prije rata odsele zato što za njih nije bilo zemlje.

Začas se sve promijenilo. Sada me profesor doista volio i poštovao. Vjerovao je da sve iskreno radim za Osijek i da se nimalo ne pretvaram. Naravno, samo zato što mi je žena Hercegovka, a Hercegovci su tako dobri, poštenu i pravi i Hercegovke toliko dobre, poštene i prave da su i njihovi muževi, pa i oni rođeni opasno blizu moru, dovoljno poštenu i pravi da im se može na riječ vjerovati.

Sve je dobro završilo. Tako sam i pištolj dobio. Supruga je najprije tajila, zatim je rekla da ih ima još mnogo tamo otkud je taj došao, a onda je priznala da je pištolj nabavio profesor T. Da mi nije bilo zbog Vjeka (ako on ima pištolj, moram ga imati i ja) i Stjepana (hrvatski vojnik mora imati pištolj), uvrijedio bih se i vratio pištolj.

Stotine puta sam profesoru napominjao da bih kupio pištolj, ali on se, nažalost, bavio samo dopremom lijekova i humanitarne pomoći. A sada je gospođi koja mu nije ni najdalji rod nabavio pištolj za pola cijene i još na otplatu. I ima ih još tamo otkud je taj došao..!

Bilo je ljeto 1991. i bili smo spremni na sve. Zapravo, mislio sam da sam spreman na sve, a nisam bio. Jer, kome je rat počeo tako da mu supruga nabavi pištolj, a zatim metke, koje neće ispucati, mijenja za cigarete, koje neće popušiti? Kome je rat počeo tako da pištolj nabavlja sinu, a zatim ga ne smije ni sam vidjeti? Eto kako je teško bilo kad je rat počeo. I kad smo to proživjeli, nije se čuditi što smo na kraju pobijedili.